

می‌رسند کار خود را رها می‌کنند و به آرزوی خودشان «نه» می‌گویند و می‌روند دنبال یک درآمد متوسط و ثابت تا بتوانند خانواده تشکیل بدهند. حالا این ماجرا برای کل جهان پیش آمده و در چنین شرایطی بسیاری همین تصمیم را می‌گیرند که چنین اتفاقی بر آینده تئاتر تأثیر مستقیم خواهد گذاشت.

▪ سرنوشت تئاتر بعد از کرونا

این سؤال که مردم بعد از بازگشت به زندگی طبیعی دلشان می‌خواهد چه تئاترهایی ببینند هم سؤال مهمی است. آیا آنها می‌خواهند کارهایی با محوریت کرونا ببینند یا اتفاقاً اصلاً نمی‌خواهند چنین کارهایی تماشا کنند. مهم‌تر از همه این‌ها باید به این فکر کنیم که بعد از تحمل چنین روزگاری، با اتمام این تنش‌ها چطور می‌توانیم مردم را کنار هم جمع کنیم تا گریه کنند. صادقانه باید گفت که ما حتی می‌توانیم از جمله «انسان کم شده» هملت هم برداشت‌هایی منطقی بر جامعه امروزی داشته باشیم و به کووید ۱۹ برسیم. خیلی از کارگردان‌ها مثل باینی نوریس می‌خواهند در آثار خود به این اتفاقات بپردازند چون دوران پیش از کرونا و پس از آن جای کار بسیار دارد. تعدادی از کارگردان‌های هنری درباره احتمال خطراتی که در آینده پیش خواهد آمد هشدار می‌دهند. آنها معتقدند بازگشایی تئاترها و سرمایه‌گذاری‌های تازه در حالی که ممکن است این ویروس دوباره شیوع پیدا کند و مجبور به تعطیلی سالن‌ها شویم ضرری مضاعف است که به سختی می‌شود از عهده آن برآمد و از طرفی اعتماد مخاطب را برای دعوت به سالن‌های تئاتر از دست خواهیم داد.

▪ چالش‌های بازگشایی سالن‌های تئاتر

تامارا هاروی، مدیر هنری تئاتر Clwyd می‌گوید به این فکر می‌کنم که بعد از بازگشایی چه بسترهایی برای حفظ پروتکل‌های بهداشتی در جهت تأمین سلامت و آینده تئاتر باید در نظر گرفته شود. این نکته را در نظر داشته باشیم که اگر کوچک‌ترین اتفاقی برای کسی در سالن تئاتر بیفتد و مثلاً کسی به کرونا مبتلا شود و از بین برود، این خاطره بد تا سال‌های سال در ذهن مخاطبان تئاتر باقی خواهد ماند و باعث ویرش تعداد مخاطبان خواهد شد و ضرری فرقابل جبران به بدنه نمایش وارد خواهد کرد. از طرف دیگر در این تنگناهای مالی آید خرید بلیت تئاتر اولویت مردم است؟ همه اینها چالش‌های بازگشایی سالن‌های تئاتر است. یکی از مشخص‌ترین راه‌حل‌هایی که می‌توان به آن اندیشید این است که تعداد نفرات تیم‌های نمایش را کمتر کنیم. یکی از دوستانم به شوخی می‌گفت با این حساب پس «در انتظار گودو» (این نمایش دو نفری دیگر، اجرای مجدد نمایش‌های کلاسیک از چخوف و ایبسن به‌هر صورت فروش خواهند داشت اما نویسنده‌های مدرن و کارگردان‌ها و تهیه‌کننده‌های امروزی صدمه‌های بسیاری خواهند خورد و این افراد کسانی هستند که اصولاً پروژه‌های کار می‌کنند و حقوق ثابتی از جایی نمی‌گیرند.» اول ماه مه، انجمن هنر انگلیس هشدار داد که از این به بعد نمی‌تواند از طریق پرداخت پول‌های ماهانه در دوران تعطیلی به تئاتری‌ها کمک کند و توانایی حمایت از شرایط جدید را حتی برای خرید ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده نخواهد داشت. آنها می‌خواستند به‌صورت روشن بگویند ما دیگر نمی‌توانیم شما را حمایت کنیم. با این‌حال با پادرمیانی دولت برخی کارگردان‌ها کارهایی انجام دادند و سیزده تماشاخانه معروف انگلستان در Zoom گفت‌وگوهایی را با چهره‌های بزرگ تئاتر این کشور انجام دادند تا بتوانند راهی برای برون‌رفت از این بحران پیدا کنند. اگر این وضعیت تا یک‌سال دیگر ادامه پیدا کند نمی‌توان به گذشته برگشت و احتمالاً شاهد بروز و ظهور یک ژانر جدید خواهیم بود که با آن چه امروز به‌عنوان تئاتر می‌شناسیم تفاوت‌های بنیادی خواهد داشت. با این‌حال کورسوهایی امیدیی از مثبت‌نگری هم وجود دارد و آن روی سکه آن قدرها منفی نیست. خیلی از تئاتری‌ها خود را آدم‌های مثبت‌اندیشی می‌دانند مثلاً باینی نوریس می‌گوید: «من مطمئنم همین حالا یک نفر دارد روی یکی از بهترین نمایشنامه‌های دنیا کار می‌کند که اگر پاندمی نبود شاید چنین چیزی میسر نمی‌شد؛ اما بعید می‌دانم پولی باقی بماند که آن را روی صحنه ببریم.»

مدیر هنری تئاتر Clwyd اما معتقد است تئاتر ملی زنده خواهد ماند. او می‌گوید: «تئاتر ملی راهش را پیدا می‌کند و ترس ما از کمپانی‌های کوچک و محلی است که چندان مشهور نیستند و در این شرایط نمی‌توانند از پس امور خود بر بیایند. بسیاری از این تماشاخانه‌ها، فعالیت‌های فوق برنامه بسیاری برای کودکان و افراد مسن جامعه دارند و بسیاری از مدارس دانش‌آموزان خود را به این مراکز می‌فرستند؛ پس آسیب تنها متوجه هنر نخواهد بود بلکه به نسل امروزی که در حال آموزش هستند لطمه خواهد زد و تأثیرش را در نسل‌های بعدی هم خواهد گذاشت. با وجود این ما روحیه خود را حفظ کرده‌ایم و تماشاخانه‌های محلی از اتاق‌های گرم و چرخ‌های خیاطی خود برای ساخت ماسک استفاده می‌کنند و با این کار به حیات خود ادامه می‌دهند.» بسیاری از تماشاخانه‌های کوچک ادامه حیات‌شان بر کمک‌های دولتی استوار بوده و حالا بسیاری تلاش می‌کنند این حمایت‌ها را همچنان داشته باشند. دولت محافظه‌کار کنونی انگلستان درباره بحران آینده تئاتر کمتر اظهارنظر کرده اما تاریخچه این حزب نشان داده آنها از بودجه و یارانه حمایتی خوش‌شان نمی‌آید و همان یک دهه پیش و ابتدای به قدرت رسیدن‌شان، یک‌سوم بودجه یارانه‌های هنری را قطع کردند. چارلز مک‌نالتی یکی از منتقدان معروف تئاتر و سردبیر بخش تئاتر لس آنجلس تایمز می‌گوید: «من را آدم بی‌احساس و سنگ‌دلی بدانید اما به‌نظر من سرنوشت سیستم سلامت ما که در حال فروپاشیدن است بسیار مهم و حیاتی‌تر از گیشه کمپانی‌ها و تماشاخانه‌های تئاتر است و دلسوزی بیشتری نیاز دارد.»

▪ جبران ضررهای مادی چگونه و چطور؟

این بحران باعث شده تهیه‌کننده‌ها دنبال راهی باشند تا در این شرایط به حیات خود ادامه بدهند و یکی از این راه‌ها ضبط و پخش آثار نمایشی است. به‌عنوان نمونه نیک هاینتر از تماشاخانه Bridge در لندن دوباره نمایش Talking Heads (یک نمایشنامه کلاسیک بریتانیایی است) را با حمایت بی‌بی‌سی، به یک سلسله مونولوگ تبدیل کرده و بازگزارنش را از طریق «Zoom» تمرین می‌دهد و روی صحنه می‌برد و گرم‌ها را به‌عهده خود بازیگران گذاشته است. تئاتر ملی انگلیس هم نسخه‌های مختلف نمایش‌های خود را هر هفته روی یوتیوب می‌گذارد. این نمایش‌ها ذخیره نمی‌شوند و فقط در ساعات مشخصی به‌صورت زنده اکران و با استقبال بسیار خوبی هم روبه‌رو شده‌اند؛ از جمله اکران آنلاین نمایش «فرانکشتاین» که حدود سه‌میلیون نفر مخاطب داشت.

اینکه بسیاری افراد، از این نوع اجراها حمایت کرده‌اند اما برخی هم بودند که مثل همیشه فقط غر می‌زدند و موافق آن نبودند. مخالفان می‌گویند درست است که کمپانی‌های بزرگ از این طریق درآمدزایی می‌کنند اما تکلیف تماشاخانه‌های کوچک که امکان نمایش و پخش آنلاین آثار خود را ندارند و همچنان ضرر می‌کنند چه می‌شود؟ به‌هر صورت چنین درآمدهایی در هر شکل شرایطی نمی‌توانند با بلیت ۲۵۰ یورویی تماشاای تئاتر پیش از شیوع ویروس کرونا قابل مقایسه باشد و به همین دلیل نمی‌توانیم تماشاخانه‌ها و تئاترهای کوچک را با سالن‌هایی مثل West end هم‌کاسه بدانیم.

▪ سینما و تئاتر و تفاوت‌های کارکردی‌شان

در این دوره صنعت سینما با تعطیلی مشکل آن‌چنانی داشت چون با اکران آنلاین ارزش فیلم کم نمی‌شود و می‌تواند به بخشی از درآمد خود دست پیدا کرده و با آن ادامه حیات بدهد؛ اما ضرری که به تئاتر می‌خورد فقط ضرر مالی نیست بلکه تئاتر، امکان اشتراک‌گذاری در لحظه‌اش با تماشاچی روی صحنه را از دست می‌دهد و تأثیر متقابل این دو طرف برهم، به یک ارتباط گسسته تبدیل خواهد شد. تعدیل نیرو هم در بسیاری از تماشاخانه‌ها قبیل تماشاخانه Kiln اتفاق افتاد که می‌شود اسم مرخصی بی‌حقوق روی آن گذاشت. این تماشاخانه از ۲۸ کارمند خود، به نیمی از کارکنانش مرخصی داد تا برای مدتی ناعلوم به خانه بروند تا از حقوق و بیمه دولتی استفاده کنند. لین گاردنر، نویسنده و روزنامه‌نگار مشهور انگلیسی می‌گوید کسانی که حامی ندارند و آدم‌های ناشناس یا مهاجری هستند با کسانی که امتیاز و درآمد بیشتری دارند اصلاً قابل مقایسه نیست چون در این شرایط به ریسک بیشتر نمی‌توانند تن بدهند. گاردنر می‌گوید پدرم همیشه به من می‌گفت باید متوجه باشی که نویسنده‌های اطرافت وقتی به سی‌سالگی

گزارش‌دهنده آنتانیوک

با خود همراه می‌کند. اما بستر اساسی برای چنین کاری، فیلمبرداری استاندارد و فوق حرفه‌ای و کارگردانی تصویری تئاتر است که شاید باید ما در کشور خودمان به شکلی جدی‌تر و اصولی‌تر به آن توجه نشان بدهیم و با داشتن چنین آرشیهایی، تحمل روزگار را کمی برای اهل تئاتر ساده‌تر کنیم. درباره این نمایش باشکوه و چند نکته حائز اهمیت‌اش جای دیگری خواهیم نوشت اما برگردیم به گزارش «آتلانتیک» از وضعیت چند تماشاخانه و مجموعه تئاتر بزرگ در انگلستان و نحوه حمایت از هنرمندان و سازوکارهای موجود در این زمینه.

▪ از تماشاخانه‌های کوچک تا تماشاخانه‌های بزرگ

کمپانی Nimax، شش تماشاخانه در West end دارد. نیکا برنس، مدیر این کمپانی می‌گوید این تعطیلی سه‌ماهه ضرری بالغ بر دو و نیم میلیون پوند به تجارت او وارد کرده است. برنس اشاره می‌کند که البته این آمار، با احتساب کمک مالی دولت است و اگر یک روز کمک دولت

نسب‌های بعدی را هم خواهد گرفت.

«فرانکشتاین» و گنجینه تئاتر ملی لندن

درست از همان روزهای اول شیوع ویروس کرونا تعطیلی تماشاخانه‌های انگلستان، این سؤال برای همه اهالی تئاتر در این کشور پیش آمد که خوب! حالا چه‌کنیم؟ رسیدن به جواب برای آنها کار دشواری نبود چون کمپانی‌های بزرگ تولیدکننده آثار نمایشی، تقریباً از تمام آثاری که در تماشاخانه‌های کوچک و بزرگ انگلستان روی صحنه می‌روند نسخه‌ای تصویری و البته باکیفیت و مطابق با استانداردهای جهانی در آرشیو خود دارند که تمامی مسائل حقوقی‌اش مشخص است و شفاف و نمایش آنها نیز در اختیار این کمپانی هاست. به‌عنوان مثال تئاتر ملی لندن همان هفته‌های اول قرنطینه دست به اقدام جالبی زد و اولین اجرای نمایش «فرانکشتاین» در سال ۲۰۱۱ به کارگردانی دنی بویل با بازی بندیکت کامبریج و جانی لی میلر را به‌صورت آنلاین روی یوتیوب گذاشت و طی استقبالی باور نکردنی ۲.۵ میلیون مخاطب به‌صورت آنلاین به تماشاای دواجرای متفاوت از این تئاتر باشکوه نشستند. تئاتر ملی لندن یکی از کمپانی‌های مشهور تئاتری دنیاست که با شیوع چنین ویروسی تصمیم گرفت آرشیو

فرانکشتاین با بازی بندیکت کامبریج

طراحی و عملیاتی شده بود. گزارش پیش رو (که بخش‌هایی مهم از مقاله‌ای با همین تیتراست) روایتی از حال و روز این روزهای مراکز تئاتر در کشور انگلستان است و آنچه در این کشور با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند. دقت در این مقاله، ضمن آشنایی با تجربه‌های متفاوت و پیشرو در کشورهای توسعه یافته، ما را از جایگزین و مسکن‌های مقطعی و شرایط استانداردسازی ارائه این مُسکن‌ها (مثل فیلم تئاتر که اتفاقاً همین چند وقت پیش بحث‌هایش در کشور ما داغ شده بود) آگاه می‌کند. نکته اساسی اینجاست که تئاتر ما و آنها (زیربنایی و روبنایی)، تفاوت‌های بسیاری با هم دارند

تئاتر به‌عنوان یک هنر زنده به‌صورت خاص تحت تأثیر ویروس قرار گرفته و به موازات آن سالن‌های کنسرت و استندآپ کم‌دین‌ها هم ضررهای بسیاری متحمل می‌شوند. با این‌همه همان‌طور که گفته شد اینکه دوباره چه زمانی آدم‌ها راضی می‌شوند با غریبه‌ها زیر یک سقف بنشینند و تئاتر تماشا کنند سؤالی است که انگار

به این زودی‌ها نمی‌شود جوابی برای آن پیدا کرد. بسیاری از تهیه‌کننده‌ها این روزها مشغول تغییر سناریوهای خود هستند تا بتوانند بهار ۲۰۲۱ دوباره آثار خود را روی صحنه ببرند پس می‌توان گفت نمایشنامه‌نویس‌ها نسبت به دیگر اهالی تئاتر فعال‌تر هستند، می‌نویسند و متن خود را با توجه به شرایط جدید تغییر می‌دهند. چیزی که امروز نگران‌کننده به نظر می‌رسد این است که اگر سالن‌های تئاتر دوباره باز شوند به‌دلیل فاصله‌گذاری فیزیکی فروشی کمتر از ظرفیت سالن‌ها خواهند داشت و همین مسأله هم منجر به گران شدن بلیت تئاتر می‌شود. سینما می‌تواند اجرای خود را بیشتر کند اما یک گروه هنری تئاتری نمی‌تواند برای جبران این ضرر اجرای خود را از ۱۵ اجرا به ۱۰۰ اجرا برساند. راب‌سینگهام، نگران است این مسأله تئاتر را دوباره به دورانی ببرد که این هنر فقط مخصوص قشر متمول باشد بود که می‌توانستند به دیدن تئاترهای خاص با قیمت‌های بالای بلیت و سالن‌های لوکس بروند و از هنری عام آن را دور می‌کرد.

▪ حمایت‌های دولت از هنرمندان تئاتر

در ماه مارس و با شیوع ویروس کرونا دولت انگلیس دستور داد تمام سالن‌ها بسته شوند و هنوز کسی خبر ندارد که چه زمانی قرار است سالن‌ها باز و به روال عادی خود برگردند و هیچ زمان مشخصی هم برای این کار نمی‌توان در نظر گرفت. با این حال، بسته حمایت مالی دولت (که حدود ۱۶۰ تا ۲۰۰ میلیون یورو است) از طریق انجمن هنر به محض بسته‌شدن و تعطیلی کار سالن‌ها و هنرمندان به‌سرعت به اهالی تئاتر تعلق گرفت که این بسته

حمایتی از محل بودجه ستاد بحران در اختیار ستادهای هنری و در نهایت تمام کسانی که در این حوزه فعالیت می‌کردند قرار گرفت. البته علاوه‌بر این دولت انگلیس به شهروندان خود، برای دوران قرنطینه که ثمره تعطیلی شغل‌های بسیاری بود کمک مالی کرد که تقریباً درصدی از حقوق چند ماهه آنها را شامل می‌شد. هنرمندان تئاتری، علاوه‌بر کمکی که در حوزه کاری خود دریافت کرده بودند از این کمک شهرودی هم بهره‌مند شدند تا آنچنان نگران وضعیت اقتصادی خود نباشند.

آنهایتا قشقایی مترجم

درست زمانی که کووید ۱۹ به‌یکباره تمامی سالن‌های نمایش را یکی‌یکی به روی هنرمندان و علاقه‌مندان تئاتر در سراسر جهان بست این سؤال در ذهن بسیاری شکل گرفت که حالا باید چه کرد؟ تعطیلی سالن‌ها و بیکاری هنرمندان ضربه‌های بسیاری به اقتصاد این حوزه در کشورهای اروپایی و آمریکایی وارد کرد و مراکز بزرگ فرهنگی مجبور شدند دنبال راهکاری برای برون‌رفت از این بحران یا حداقل کم کردن تبعات آن باشند. راهی که از پیش بسترسازی‌های